

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Viite: VN/8871/2019 Lausuntopyyntö

Lausuntopyyntö 15.06.2020 hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Olemme tarkastelleet hallituksen otsikon mukaista esitysluonnosta ja haluamme lausua yliopistojen ja lääketieteellisten tiedekuntien näkökulmana seuraavaa.

Yleistä

Nykyisessä lainsäädännössä on määritelty yliopistosairaaloiden ja yliopistojen asema osana erikoissairaanhoidon ja terveydenhuollon koulutuksen ja tutkimuksen kenttää hyvinkin tarkasti. Yliopistot huolehtivat yhdessä yliopistosairaaloiden kanssa lääketieteen ja terveydenhuollon alojen perus- ja jatkokoulutuksesta sekä lääketieteen korkeimmasta tutkimuksesta. Toiminta ja rakenteet ovat muodostuneet läheisiksi ja yliopistot toimivat merkittävässä roolissa yliopistosairaaloiden edustuksellisissa elimissä mukaan luettuna yliopistosairaaloiden hallitus. Yliopiston professorit toimivat samoin merkittävässä tehtävässä omilla erikoisaloillaan sivuvirkajärjestelyjen kautta. Kliinisten alojen professorien yliopistosairaalan sivuviroista on säädetty nykyisessä laissa. Sivuvirkajärjestely koskee myös muiden sairaalassa toimivien alojen erityistehtäviä (mm. sairaalafyysikot, hoitoalan tehtävät) sekä alemman portaan opetustehtäviä. Nykyinen järjestely on koettu pitkälti hyvin toimivaksi ja myös kansainvälisesti katsottuna on laajasti huolehdittu siitä, että yliopistosairaaloiden yhteydessä on koulutuksen ja tutkimuksen asema on varmistettu monella eri tavalla, lainsäädännön keinoin. Toki nykyisessä järjestelmässä on myös ongelmia – esimerkiksi hankintalain kannalta yliopistosairaaloiden ja yliopistojen yhteinen toiminta ei ole ongelmaton. Uusi lainsäädäntö antaisi mahdollisuuden korjata tilannetta.

Erityisasema

Lausuttavana olevassa lakiesityksessä yliopistojen ja yliopistosairaaloiden erityisasema jää pitkälti sopimus pohjaiseksi. Kun yliopistosairaaloiden rooli jää viiteen eri maakuntaan erikseen sovittavaksi, on mielestämme selvää, että koulutuksen, tutkimuksen sekä myös yliopistollisten sairaaloiden erikoissairaanhoidon tilanne voi eriarvoistua. Jos yliopistosairaaloiden asemaa ei laissa erikseen tarkasti määritellä ja tehtävänmukaista rahoitusta turvata, jää maakuntien päätöksenteossa koulutuksen ja tutkimuksen merkitys helposti taka-alalle – tämä voi johtaa kokonaisuudessaan korkeatasoisen koulutuksen ja tutkimuksen heikentymiseen nykyisestä.

Sivuvirat/dosenttivaatimus

Yliopiston kliinisten alojen sivuviroista on nykyisin säädetty laissa. Yliopistosairaalan sivuvirkojen haltijoita ovat kaikkien kliinisten oppiaineiden professorit ja kliiniset opettajat. Pidämme tätä tärkeänä

sekä yliopiston, että myös yliopistosairaaloiden näkökulmasta. Esim. kliinisten professorien tulee jo pelkästään opetuksen ja tutkimuksen lähtökohdista olla mukana kliinisessä työssä ja sen johtamisessa. Myös yliopistosairaaloiden näkökulmasta sivuvirat tuovat merkittävää korkeatasoista osaamista erikoissairaanhoidon tueksi, sekä toimivat myös rekrytointitekijänä. Erikoislääkärikoulutuksen koulutusvastuu on kliinisten alojen professoreilla, vaikka koulutus tapahtuu terveydenhuollon palvelujärjestelmissä. Sairaalan sivuvirat ovat edellytys hyvän vuoropuhelun turvaamiseksi ja sujuvan erikoislääkärikoulutuksen mahdollistamiseksi.

Erikoislääkärikoulutuksen ja yliopiston sekä sairaaloiden yhteistyön merkitys on viimevuosina entisestään korostunut erikoislääkärikoulutuksen uudistuksen sekä erikoislääkärien koulutustarpeen kasvun myötä.

Yliopistoyhteys nykyisellään näkyy myös siinä, että kliinisessä lääketieteessä yliopiston myöntämä dosenttuuri lasketaan ammatillisen pätevyyden osoitukseksi. Yliääkärien virkojen saamisen edellytyksenä yliopistosairaaloissa on pääsääntöisesti ollut dosentin arvo, mikä on pitänyt yllä korkeatasoista tutkimukseen perustuvaa hoitoa.

Tutkimus

Sivuvirkaisten opettajien yhteistyössä yliopiston kanssa tekemän korkeatasoisen tutkimuksen merkitys osana palvelujärjestelmän kehittämistä on viimevuosina kasvanut, ja sen tuottavuus on myös elinkeinoelämän voimavara. Tutkimuksen resurssit on myös jatkossa turvattava, ja tutkimuksen on oltava osa palvelujärjestelmän toimintaa. Kliininen lääketiede muuttuu nopeassa tahdissa ja klinikkojen on pystyttävä arvioimaan omaa toimintaansa tieteellisestä näkökulmasta – näin toimien voidaan muuttuvassa tilanteessa omaksua nopeasti uusia hoitokäytänteitä, potilaiden eduksi.

Yhteenveto

Sote-järjestämislaissa tulisi koko maan osalta yhdenmukaisesti olla yliopistosairaalan ylläpitämisen edellyttämä erillissäätely. Sääntelyssä tulisi käsitellä ainakin seuraavia asioita:

- Yliopiston tulee osallistua yliopistosairaalan hallintoon
- Yliopiston ja yliopistosairaalan välille tulee tehdä sopimus, jossa sovitaan yhteistyön käytännöistä
- Yliopistolla ja yliopistosairaalalla voi olla yhteistä henkilöstöä, yhteisiä resursseja ja yhteisiä yksiköitä
- Yliopistosairaalan rooli tutkimuksen ja opetuksen edellytysten muodostamisessa sekä tähän liittyvä erillisrahoitus
- Yliopistosairaalan tehtäviin tulee kuulua kliinisen tutkimuksen harjoittaminen
- Yliopiston ja yliopistosairaalan väliseen, perustehtävään liittyvään yhteistyöhön ei tule soveltaa hankintalakia

23.09.2020

Dnro 203/03/2020

23.09.2020 13:51:54

Jukka Kola
Jukka Kola
Rehtori

23.09.2020 13:39:31

Hans Våg
Hans Våg
Valmistelija